

Resultaten onderzoek vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen

Van Vorststraat Eindhoven

Datum : 18 oktober 2017
Projectnummer : 17-0172
Opdrachtgever : VOF Project van Vorststraat
Opgesteld door : K. Haan en K. Moonen
Kwaliteitscontrole : E. Claassen

Kader

Initiatiefnemer is voornemens het voormalige schoolgebouw aan de Van Vorststraat te slopen en aan weerszijden van de straat bebouwing te realiseren. In verband met deze voorgenomen plannen is in 2016 een toetsing uitgevoerd aan de voormalige Flora- en faunawet. Uit deze toetsing is gebleken dat niet uitgesloten kan worden dat vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen verblijfplaatsen hebben in de te slopen bebouwing. Om eventuele overtreding van de huidige Wet natuurbescherming te kunnen voorkomen, is een nader onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen in het plangebied. In deze notitie worden de resultaten van het nader onderzoek beschreven.

Figuur 1. Globale begrenzing plangebied (bron: VOF Project van Vorststraat)

Methode

Hieronder wordt per onderzochte soortgroep de gehanteerde onderzoeksmethode beschreven. Tabel 1 geeft een overzicht van de bezoekdata, onderzoeker(s), onderzochte soortgroep(en), moment op de dag en weersomstandigheden.

Vleermuizen

Sinds het vleermuisonderzoek door ons is aangenomen is een nieuw vleermuisprotocol uitgegeven door het Netwerk Groene Bureaus, Dienst Landelijk Gebied, Zoogdiervereniging en de Gegevensautoriteit Natuur.

In het nieuwe vleermuisprotocol 2017 is een extra onderzoeksrunde opgenomen ten opzichte van het oude protocol (2013). Staro Natuur en Buitengebied heeft een extra onderzoeksrunde uitgevoerd zodat het vleermuisonderzoek als juridisch voldoende wordt aangemerkt.

Het onderzoek naar vleermuizen aan de Van Vorststraat is uitgevoerd in de periode mei 2017 tot en met september 2017. Het onderzoek is, door de extra onderzoeksrunde, uitgevoerd volgens het vleermuisprotocol 2017.

Op 23 mei, 26 juni en 25 juli 2017 hebben veldbezoeken plaatsgevonden om mogelijke kraamkolonies en zomerverblijven van vleermuizen in of aan de gebouwen te kunnen vaststellen. Op 4 september en 25 september 2017 zijn onderzoeken uitgevoerd naar mogelijk aanwezige paarverblijven en zwermgedrag dat een winterverblijfplaats van vleermuizen kan indiceren. Naast mogelijke verblijfplaatsen zijn ook alle andere functionaliteiten van het onderzoeksgebied voor vleermuizen onderzocht.

In tabel 1 zijn de data van de veldbezoeken, de onderzoekers en de weersomstandigheden weergegeven.

Gierzwaluwen

Er zijn drie veldbezoeken uitgevoerd specifiek gericht op gierzwaluwen. Deze veldbezoeken zijn uitgevoerd op 14 en 26 juni en 11 juli 2017. Bij het onderzoek naar gierzwaluwen is gelet op de aanwezigheid van rondvliegende gierzwaluwen in de omgeving van de betreffende panden. Het gedrag van aanwezige gierzwaluwen is bestudeerd om te kunnen vaststellen of nestplekken van de vogels zich bevinden in het pand aan de Van Vorststraat. De weersomstandigheden, de data van de veldbezoeken en dergelijke zijn weergegeven in tabel 1.

Huismussen

Er zijn vier veldbezoeken uitgevoerd specifiek gericht op huismussen. Deze veldbezoeken zijn uitgevoerd op 17 en 28 mei en 9 en 20 juni 2017. Bij het onderzoek naar huismussen is gelet op de aanwezigheid van huismussen in de omgeving van de betreffende panden. Het gedrag van aanwezige huismussen is bestudeerd om te kunnen vaststellen of nestplekken van de vogels zich bevinden in het pand aan de Van Vorststraat. De weersomstandigheden, de data van de veldbezoeken en dergelijke zijn weergegeven in tabel 1.

Tabel 1. Overzicht veldbezoeken, onderzoekers en weersomstandigheden. Onderzoekers: KM = Kirsten Moonen, EC = Eric Claassen, LH = Lone Hulsen, NC = Nicole Cordewener, DJ = Daniel Joppe en KH = Karel Haan.

Soort onderzoek	datum	tijd (van - tot)	onderzoeker	bewolking	temp	neerslag	wind
Vleermuizen(1)	23-5-2017	21.30 – 23.30	KM + LH	Licht bewolkt	18	droog	zwak_1tot11km/h
Vleermuizen(2)	26-6-2017	22.00 – 00.05	KM + NC	Helder	18	droog	matig_12tot28km/h
Vleermuizen(3)	25-7-2017	2.45 – 5.45	EC + DJ	Zwaar bewolkt	15	droog	windstil_tot1km/h
Vleermuizen(4)	4-9-2017	21.30 – 23.30	KM + LH	Zwaar bewolkt	16	droog	zwak_1tot11km/h
Vleermuizen(5)	25-9-2017	20.40 – 22.45	KM + KH	Helder	17	droog	zwak_1tot11km/h
Gierzwaluwen(1)	14-6-2017	21.00 – 22.30	KM	Licht bewolkt	23	droog	zwak_1tot11km/h
Gierzwaluwen(2)	26-6-2017	21.00 – 22.30	KM	Helder	21	droog	matig_12tot28km
Gierzwaluwen(3)	11-7-2017	20.45 – 22.30	KM	Zwaar bewolkt	21	droog	zwak_1tot11km/h
Huismussen(1)	17-5-2017	16.00 – 17.10	KM	Helder	31	droog	matig_12tot28km
Huismussen(2)	28-5-2017	18.45 – 20.00	KM	Licht bewolkt	26	droog	zwak_1tot11km/h
Huismussen(3)	9-6-2017	15.15 – 16.15	KM	Licht bewolkt	20	droog	matig_12tot28km
Huismussen(4)	20-6-2017	8.00 – 9.00	KM	helder	23	droog	zwak_1tot11km/h

Resultaten Vleermuizen

23 mei 2017

Het eerste veldbezoek is uitgevoerd in de avond. Tijdens dit veldbezoek zijn in de noordelijke helft van het plangebied verscheidene gewone dwergvleermuizen foeragerend waargenomen. Ook is een foeragerende gewone dwergvleermuis waargenomen aan de uiterste zuidzijde van het gebouw. Daarnaast zijn ook op verschillende plaatsen langs het gebouw en de bomenrij ten westen ervan overvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Langs de bomenrij rond de parkeerplaats zijn ook enkele overvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Er is een ruige dwergvleermuis overvliegend waargenomen, in een inham aan de westkant van het gebouw. Zowel in het zuiden van de parkeerplaats als in de zuidpunt van het schoolgebouw is een foeragerende laatvlieger waargenomen. Daarnaast is langs de zuidrand van het gebouw ook een overvliegende laatvlieger waargenomen. De foeragerende en overvliegende vleermuizen vertoonden geen directe binding met het gebouw.

Figuur 2. Waarnemingen 23 mei 2017

26 juni 2017

Dit veldbezoek is ook uitgevoerd in de avond. Er zijn op verscheidene plaatsen rond het gebouw foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Ook zijn er ten zuiden van het schoolgebouw drie foeragerende laatvliegers waargenomen en is er ten zuidwesten van de parkeerplaats één foeragerende laatvlieger waargenomen. Op de parkeerplaats langs de Van Vorststraat is ook een ruige dwergvleermuis waargenomen. Op twee plekken op de parkeerplaats langs struiken en op verscheidene plekken langs (beplanting rond) het gebouw zijn overvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen.

Figuur 3. Waarnemingen 26 juni 2017

25 juli 2017

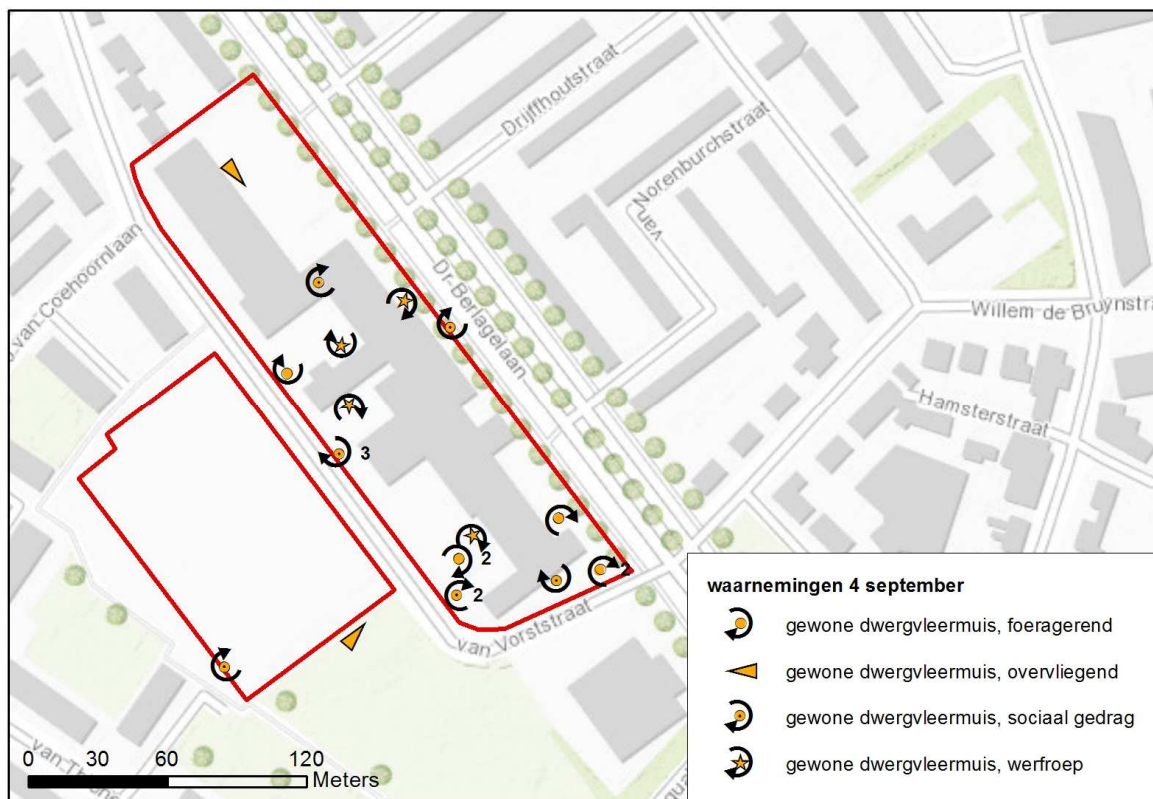
Op 25 juli 2017 is een onderzoek in de ochtend uitgevoerd. Tijdens dit veldbezoek zijn verscheidene gewone dwergvleermuizen waargenomen ten zuiden van het gebouw. Deze vleermuizen waren vanaf het begin van het veldbezoek aanwezig totdat het licht werd. Ze vlogen dichtbij het gebouw, maar zijn het niet ingegaan. Daarnaast is er een gewone dwergvleermuis overvliegend in de Van Vorststraat waargenomen en een gewone dwergvleermuis foeragerend in de oosthoek van de parkeerplaats.

Figuur 4. Waarnemingen 25 juli 2017

4 september 2017

Het vierde veldbezoek is uitgevoerd in de avond van 4 september. Deze avond zijn meerdere gewone dwergvleermuizen waargenomen. Naast foerageren en overvliegen, zijn er dit keer ook roepende gewone dwergvleermuizen waargenomen, vooral aan de zuidoostkant van het gebouw. Van deze roepende vleermuizen zijn zowel sociaal gedrag als werfroepen onderscheiden, aan verschillende zijden van het gebouw. Het waarnemen van werfroepen duidt op een territorium waarbinnen zich de zogenoemde paarverblijfplaats bevindt. De exacte locatie van de paarverblijfplaatsen kon niet worden vastgesteld. Er mag worden verondersteld dat de paarverblijfplaatsen zich binnen enkele tientallen meters van de baltende vleermuizen bevinden. Het mannetje probeert door middel van de werfroep een vrouwtje naar het paarverblijf te lokken. Alle vier de baltende mannetjes zijn dicht tegen het schoolgebouw aan waargenomen. Derhalve moet ervan uit worden gegaan dat op vier locaties aan het gebouw paarverblijfplaatsen aanwezig zijn. In het zuiden van de parkeerplaats is een roepende gewone dwergvleermuis waargenomen die sociaal gedrag vertoonde.

Figuur 5. Waarnemingen 4 september 2017

25 september 2017

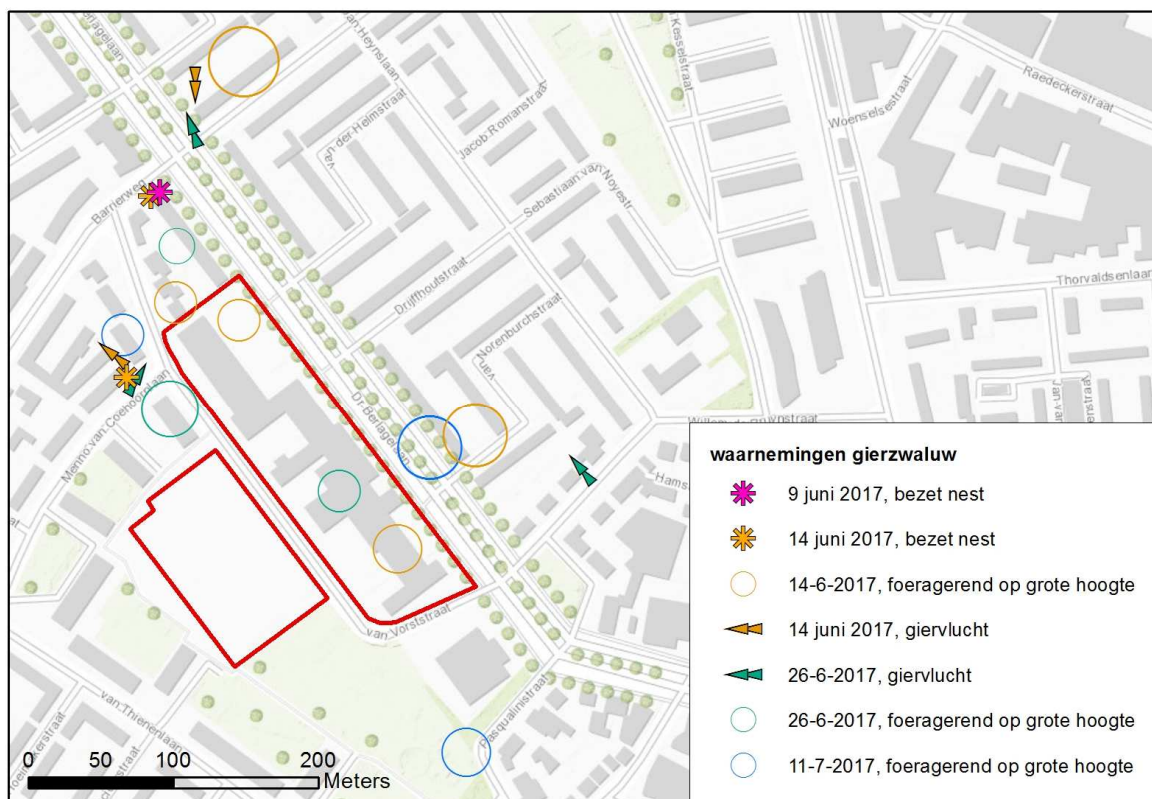
Het laatste veldbezoek is ook uitgevoerd in de avond. Tijdens deze heldere avond zijn ook op verscheidene plaatsen rond het gebouw overvliegende, foeragerende en roepende gewone dwergvleermuizen waargenomen. De roepende vleermuizen vertoonden zowel sociaal gedrag als werfroepen. Hierbij werden roepende gewone dwergvleermuizen veelal op dezelfde locaties waargenomen als in het vorige veldbezoek. Het waarnemen van werfroepen duidt op een territorium waarbinnen zich de zogenoemde paarverblijfplaats bevindt. De exacte locatie van de paarverblijfplaatsen kon niet worden vastgesteld. Er mag worden verondersteld dat de paarverblijfplaatsen zich binnen enkele tientallen meters van de baltende vleermuizen bevinden. Op basis van het gedrag van de baltende gewone dwergvleermuis in het noorden van het plangebied is vastgesteld dat deze paarverblijfplaats buiten het plangebied ligt, namelijk in de naastgelegen woningen. De overige waargenomen baltende mannetjes zijn allen zeer dichtbij het schoolgebouw waargenomen. Derhalve moet ervan uit worden gegaan dat er zes paarverblijven in het gebouw aanwezig zijn. Daarnaast is ten noorden van het gebouw een foeragerende ruige dwergvleermuis waargenomen. Op de parkeerplaats zijn aan verschillende zijden langs de aanwezige vegetatie overvliegende en roepende gewone dwergvleermuizen waargenomen. De roepende dwergvleermuizen vertoonden sociaal gedrag.

Figuur 6. Vleermuis waarnemingen 25 september 2017

Resultaten gierzwaluwen

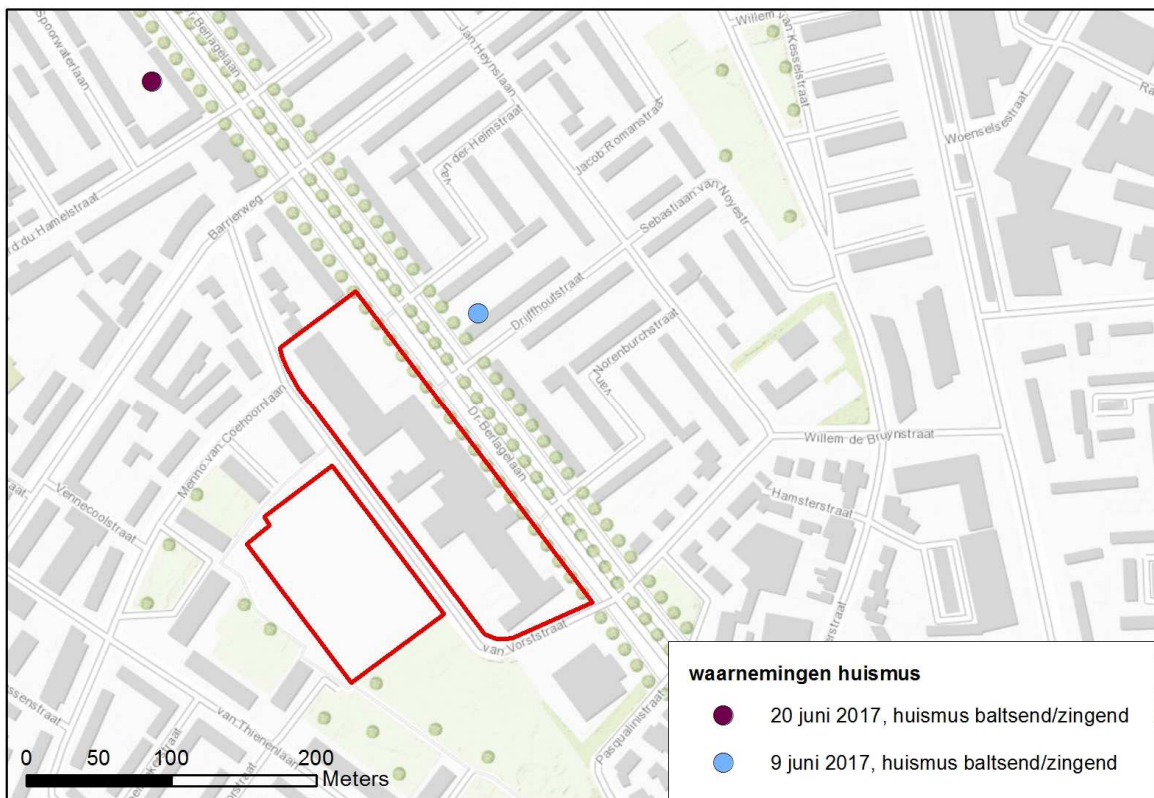
Tijdens het onderzoek naar huismussen op 9 juni is ten noorden van het plangebied in een gebouw langs de Doctor Berlagelaan een bezet nest geconstateerd. Tijdens het veldbezoek van 14 juni werden in het plangebied alleen hoog overvliegende gierzwaluwen gezien. Deze hadden geen binding met de bebouwing in het plangebied. Deze avond werden ook in de omgeving gierzwaluwen hoog in de lucht waargenomen. Dit veldbezoek zijn ten westen van het schoolgebouw giervluchten waargenomen en is op dezelfde locatie een bezet nest ontdekt. Tijdens giervluchten vliegen de gierzwaluwen op nok en/of goothoogte door de straten. Dit gedrag indiceert dat in de omgeving nestplekken aanwezig zijn. Ook is deze avond op dezelfde locatie als tijdens het huismussenonderzoek van 9 juni een bezet nest van gierzwaluwen waargenomen. Tijdens het veldbezoek van 26 juni zijn ten westen van het schoolgebouw, op de locatie waar op 14 juni twee giervluchten en een bezet nest zijn waargenomen, weer giervluchten waargenomen. Ook zijn er ruim te noorden van het plangebied, aan de andere kant van de Doctor Berlagelaan, giervluchten waargenomen. Dit indiceert dat er nestlocaties aanwezig zijn in de omgeving. Ook zijn ten noorden, ten westen van het plangebied en in het plangebied zelf hoog in de lucht gierzwaluwen waargenomen, maar zij hadden geen binding met de bebouwing in het plangebied. Ook zijn op 26 juni giervluchten waargenomen, ten noorden en ten oosten van het plangebied. Tijdens het veldbezoek op 11 juli zijn op verschillende locaties rond het plangebied hoog in de lucht vliegende gierzwaluwen waargenomen en is minder activiteit waargenomen dan tijdens eerdere bezoeken. Ook is er na 21.45 geen gierzwaluw meer waargenomen. Er zijn dit veldbezoek geen giervluchten of bezette nesten waargenomen. De waarnemingen van gierzwaluwen tijdens de veldbezoeken staan gezamenlijk weergegeven in figuur 7. Alle veldbezoeken meegenomen zijn er binnen het plangebied dus geen giervluchten of nestlocaties van gierzwaluw waargenomen.

Figuur 7. Waarneming gierzwaluwen 9 juni, 14 juni, 26 juni en 11 juli 2017

Resultaten huismussen

Ten behoeve van onderzoek naar de aanwezigheid van huismussen in het plangebied hebben vier veldbezoeken plaatsgevonden. Tijdens de eerste twee veldbezoeken, op 17 mei in de middag en op 28 mei in de avond, zijn geen huismussen waargenomen in en rond het plangebied. Tijdens het derde veldbezoek, op 9 juni in de middag, is aan de overkant van de Doctor Berlagelaan langs rijtjeshuizen een huismus gehoord. Verder zijn er tijdens dit veldbezoek geen (geluiden van) huismussen waargenomen in en rond het plangebied. Tijdens het vierde veldbezoek op 20 juni is ten noorden van het plangebied een huismus waargenomen. Verder zijn er in en om het plangebied geen huismussen waargenomen die ochtend. De waarnemingen van huismussen tijdens veldbezoeken staan gezamenlijk weergegeven in figuur 8.

Figuur 8. Waarneming huismussen 17 mei, 28 mei, 9 juni en 20 juni

Effectbeoordeling

Vleermuizen

Het plangebied wordt aan alle zijden gebruikt door gewone dwergvleermuizen als foerageergebied. De zuidkant van het plangebied functioneert als foerageergebied voor laatvlieger. Ook werd bij de vegetatie rondom de parkeerplaats foeragerend en sociaal gedrag waargenomen van gewone dwergvleermuizen. De bomen langs de Van Vorststraat en Doctor Berlagelaan functioneren als vliegroute voor gewone dwergvleermuis. Voor de andere vleermuissoorten waren overvliegende vleermuizen te incidenteel waargenomen om te kunnen spreken van een vliegroute. Tijdens de laatste twee veldbezoeken voor vleermuizen zijn aan verscheidene kanten rond het schoolgebouw roepende gewone dwergvleermuizen waargenomen, waarbij zowel sociaal gedrag als werfroepen werden onderscheiden. Gekeken naar de locaties van de waargenomen werfroepen tijdens deze twee veldbezoeken, moet ervan uit worden gegaan dat er zes paarverblijven van gewone dwergvleermuis in het gebouw aanwezig zijn. Naast gewone dwergvleermuis zijn in het plangebied ook de vleermuissoorten ruige dwergvleermuis en laatvlieger waargenomen. Laatvlieger gebruikt het zuiden van het schoolgebouw en het zuiden van de parkeerplaats als foerageergebied. Ruige dwergvleermuis gebruikt de bomenrij langs de Van Vorststraat aan de zijde van de parkeerplaats als foerageergebied.

De voorgenomen plannen hebben tot gevolg dat er in het plangebied foerageergebied van gewone dwergvleermuis en laatvlieger verdwijnt. In de directe omgeving blijft foerageergebied aanwezig in de vorm van tuinen en openbaar groen. In de nieuwe situatie zal in het plangebied weer foerageergebied aanwezig zijn. Zodoende hebben de voorgenomen plannen geen negatieve effecten tot gevolg ten aanzien van foerageergebied van gewone dwergvleermuis en laatvlieger.

Gewone dwergvleermuis gebruikt de bomen langs de Van Vorststraat en Doctor Berlagelaan als vliegroute. De bomen langs deze straten blijven (voor zover bekend) behouden, zodat ook de vliegroute behouden blijft. Er treden zodoende geen negatieve effecten op ten aanzien van de vliegroute voor gewone dwergvleermuis. Bij de herinrichting van het gebied dient wel rekening te worden gehouden met het toepassen van verlichting. Om de vliegroute niet te verstoren dienen de bomen langs de Van Vorststraat en Doctor Berlagelaan niet meer verlicht te worden dan in de huidige situatie het geval is.

Tijdens de laatste twee veldbezoeken voor vleermuizen zijn rond de bebouwing en vegetatie roepende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Van deze roepende vleermuizen vertoonden verscheidenen rond het schoolgebouw werfroepen. Het waarnemen van werfroepen duidt op een territorium waarbinnen zich de zogenoemde paarverblijfplaats bevindt. De exacte locatie van de paarverblijfplaatsen kon niet worden vastgesteld. Er mag worden verondersteld dat de paarverblijfplaatsen zich binnen enkele tientallen meters van de baltsende vleermuizen bevinden. Gekeken naar de locaties van de waargenomen werfroepen tijdens deze twee veldbezoeken, moet ervan uit worden gegaan dat er zes paarverblijven in het gebouw aanwezig zijn. Door de voorgenomen plannen gaan deze paarverblijfplaatsen verloren. Dit heeft een negatief effect op de gewone dwergvleermuis. Hiermee wordt de Wet natuurbescherming overtreden. Het nemen van mitigerende maatregelen en het aanvragen van een ontheffing van de Wet natuurbescherming is noodzakelijk.

Gierzwaluwen

Tijdens de veldbezoeken voor gierzwaluwen en huismussen zijn gierzwaluwen in en rond het plangebied waargenomen. Rond het plangebied (ten oosten, noorden en westen) zijn giervluchten en bezetten nesten van gierzwaluwen waargenomen. In het plangebied zelf zijn geen indicaties van nestelende gierzwaluwen waargenomen, waarmee kan worden gesteld dat de voorgenomen plannen geen negatief effect hebben op nestlocaties van gierzwaluwen. In en om het plangebied zijn hoog in de lucht vliegende gierzwaluwen waargenomen. Voor gierzwaluwen functioneert de wijk als

foerageergebied. De voorgenomen werkzaamheden hebben geen effect op deze functie voor gierzwaluwen.

Huismussen

Tijdens de veldbezoeken ten behoeve van huismussen is tijdens verschillende veldbezoeken in totaal ten noorden en ten noordoosten één enkele huismus waargenomen. In het plangebied zelf zijn geen huismussen waargenomen. Op basis van deze bevindingen kan worden gesteld dat de voorgenomen plannen geen negatief effect hebben op de huismus.

Conclusie

Vleermuizen

Het plangebied en de directe omgeving worden gebruikt als foerageergebied door vleermuizen. De bomen langs de Van Vorststraat en Doctor Berlagelaan functioneren als vliegroute voor gewone dwergvleermuis. De voorgenomen plannen hebben geen negatief effect op het foerageergebied en de vliegroute van vleermuizen.

In het schoolgebouw bevinden zich zes paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis. Sloop van het gebouw leidt tot vernietiging van deze paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis. Hiermee wordt de Wet natuurbescherming overtreden (art 3.5 lid 4). Het nemen van mitigerende maatregelen en het aanvragen van een ontheffing van de Wet natuurbescherming is noodzakelijk.

Gierzwaluwen

In de lucht boven de wijk wordt gefoerageerd door gierzwaluwen. De voorgenomen plannen hebben hier geen negatief effect op. Rond het plangebied (ten oosten, noorden en westen) zijn giervluchten en bezette nesten van gierzwaluwen waargenomen, maar in het plangebied zelf niet. De voorgenomen plannen hebben dus hier geen negatief effect op.

Huismussen

Tijdens de veldbezoeken voor huismussen zijn in het plangebied geen huismussen waargenomen. Op basis hiervan kan gesteld worden dat de voorgenomen plannen geen negatief effect hebben op de huismus.